

Nový občanský zákoník a poskytování zdravotních služeb

Nový občanský zákoník

Dne 1. ledna 2014 nabyl účinnosti nový občanský zákoník (dále jen NOZ). Změny, které s sebou přináší, jsou dalekosáhlé a v mnoha ohledech se dotknou rovněž poskytování zdravotní péče, resp. poskytování zdravotních služeb ve smyslu zákona č. 372/2011 Sb. o zdravotních službách (dále jen ZZS).

Významnou změnou v rámci právní kvalifikace vztahu poskytovatele zdravotních služeb a pacienta je skutečnost, že NOZ v rámci speciálních smluvních typů zavádí nově typ smlouvy, jejímž cílem je upravit právní režim poskytování péče o zdraví včetně postavení poskytovatele a pacienta při poskytování zdravotních služeb. Tedy vzniká určitá duplicitní právní úprava – úprava v NOZ a v zákonu o zdravotních službách. V naprosté většině případů bude ovšem nadále platit právní úprava zákona o zdravotních službách. Nově je jasně konstatována existence smluvního základu – smlouva mezi poskytovatelem a pacientem, a to má dopad i na režim odpovědnosti za porušení právní povinnosti.

NOZ v důsledku smluvního základu vztahu mezi poskytovatelem zdravotních služeb a pacientem vychází z toho, že dojde-li při poskytování zdravotních služeb k pochybení (včetně postupu *non-lege artis*), je toto pochybení kvalifikováno jako porušení smluvních ustanovení a případná škoda spadá do režimu smluvní odpovědnosti, upravené ustanovením § 2913 NOZ – Porušení smluvní povinnosti.

Zcela zásadní a pro praxi významnou změnou v oblasti odpovědnosti poskytovatelů zdravotních služeb je skutečnost, že znění NOZ neobsahuje ekvivalent stávajícího ustanovení § 421a OZ, podle nějž každý odpovídá i za škodu způsobenou okolnostmi, které mají původ v povaze přístroje nebo jiné věci, jichž bylo při plnění závazku použito. Nebude tedy nadále tzv. „objektivní odpovědnost“ – podle níž ke vzniku odpovědnosti lékaře za škodu stačilo to, že škoda vznikla například následkem jím použité očkovací látky, ačkoli lékař postupoval zcela správně.

NOZ obsahuje i další významné změny, které se svou podstatou dotýkají poskytování zdravotních služeb. Patří sem zejména problematika udělování souhlasu se zákrokem, úprava práv člověka převzatého do zdravotnického zařízení bez jeho souhlasu, nakládání s částmi lidského těla a jeho ochrana po smrti a lze sem zařadit

i problematiku vyčíslování újmy na přirozených právech člověka.

Velmi podstatnou změnu, zejména pro případné spory o udělení souhlasu se zákrokem, přináší ustanovení § 97 odst. 2, věta první NOZ. V tomto ustanovení je stanoveno, že nevyžaduje-li se pro souhlas písemná forma, má se za to, že byl udělen. Touto větou je tedy do NOZ vnesena vyvratitelná právní domněnka udělení souhlasu se zákrokem – s výjimkou případů, kdy je vyžadována písemná forma souhlasu. Toto ustanovení přináší „bonus“ pro poskytovatele zdravotních služeb v případě pochybností či sporu o udělení souhlasu. V těchto situacích to bude totiž pacient, kdo bude nucen přinést přesvědčivý důkaz o tom, že souhlas se zákrokem udělen nebyl.

NOZ v ustanovení § 96 stanoví případy, kdy je k zákroku na člověku vyžadována písemná forma souhlasu. I zde lze konstatovat, že pokud se bude v těchto případech jednat o poskytování zdravotních služeb, bude rozhodujícím zákon o zdravotních službách. Existuje ovšem jedna výjimečná situace – jedná se o případy, kdy má být v rámci zákroku oddělena část těla, která se již neobnoví; v těchto případech bude vyžadován písemný souhlas bez ohledu na zákon o zdravotních službách.

NOZ přináší pro poskytovatele zdravotních služeb celou řadu změn, z nichž některé budou mít dopady na další poskytování zdravotních služeb. Kromě výše naznačených oblastí dochází k zásadním změnám v oblasti odpovědnosti za škodu a jejího odškodňování. Nadále nebude např. existovat tzv. bodové ohodnocení dle vyhlášky o bolestném a nebude tedy lékaři prováděno.

Podrobnější přehled změn, které přináší nový občanský zákoník, naleznete na webových stránkách: <<http://www.ilaw.cas.cz/medlawjournal/index.php/medlawjournal/article/view/51>>.

JUDr. Tomáš Doležal

✉ tomas.dolezal@zdravotnictvi.cz

advokátní kancelář JUDr. Tomáš Doležal

www.pravnisluzby.info

Doručeno do redakce dne 7. 1. 2014